

Kanun Numarası	6002
Başlığı	DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN
Kanunun Görüşüldüğü Birleşimler	23.Dönem 4.Yasama Yılı 124.Birleşim
	23.Dönem 4.Yasama Yılı 125.Birleşim
	23.Dönem 4.Yasama Yılı 126.Birleşim
	23.Dönem 4.Yasama Yılı 127.Birleşim
Kabul Tarihi	01/07/2010
Kabul Edildiği Birleşim	23.Dönem 4.Yasama Yılı 127.Birleşim
Cumhurbaşkanlığına Gidiş Tarihi	06/07/2010
Cumhurbaşkanlığından Geliş Tarihi	12/07/2010
Cumhurbaşkanınca Yapılan İşlem	Onay
Resmi Gazete Tarihi	13/07/2010
Resmi Gazete Numarası	27640

Kanun Tasarısının Metni	
Dönemi ve Yasama Yılı	23/4
Esas Numarası	1/833
Başkanlığa Geliş Tarihi	16/03/2010
Tasarının Başlığı	Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı
Tasarının Özeti	Tasarı ile; on iki maddesi Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş durumda olan ve yürürlükteki hükümleri ihtiyaca cevap vermeyen 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile bazı kanunlarda değişiklik yapılması öngörülmektedir. Söz konusu Tasarı ile; Başkanlığın hizmet birimlerinin genel müdürlük şeklinde yapılandırılması, kaliteli ve etkin bir din hizmeti sunulabilmesi için din adamlarının kariyer sistemine göre gruplara ayrılması, din hizmetlerinin geniş halk kitlelerine ulaşmasını sağlamak amacıyla Başkanlığın kanunla belirlenen görev alanında radyo ve televizyon yayını yapması, Başkanlık personelinin atama usulü ve Başkanlığın merkez ve taşra teşkilatı gibi hususlar düzenlenmektedir
Tasarının Son Durumu	KANUNLAŞTI

Komisyon Tipi	Adı	Giriş Tarihi	Çıkış Tarihi	Yapılan İşlem	Karar Tarihi
Tali Komisyon	Anayasa Komisyonu	18/03/2010	04/06/2010	Raporunu Vermedi	
Tali Komisyon	Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu	18/03/2010	04/06/2010	Raporunu Vermedi	
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe Komisyonu	18/03/2010	04/06/2010	Raporunu Verdi	26/05/2010

Esas Komisyon Raporu(Sırasayısı) 507

Kanun Numarası:

6002Esas Alınan Tasarı Teklif : 1/833

Birleşenler
1/162
2/443

Balıkesir

AYRIŞIK OY YAZISI

1. GİRİŞ

Osmanlı İmparatorluğu'nda din işleri Meşihat Makamlığı'nca Şeyhülislam eliyle yürütülürdü. 23 Nisan 1920 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılmasından sonra kurulan Meclis Hükümetinde ise diyanet işleri "Şer'îye ve Evkaf Vekaleti" adıyla "Bakanlık" olarak yer almış, 1924 'e kadar da bu statü aynen devam etmiştir.

Din hizmetlerinin politikanın dışında ve üstünde tutulması ihtiyacından hareketle 3 Mart 1924 tarihinde Şer'îye ve Evkaf Vekaleti kaldırılarak yerine, 429 sayılı Kanunla, Başvekalet bütçesine dahil ve Başvekalete bağlı Diyanet İşleri Reisliği, bugünkü adıyla Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB) kurulmuştur. 3 Mart 1924'de kabul edilen "Şer'îye ve Evkaf ve Erkanı Harbiyei Umumiye Vekaletlerinin İlgasına Dair Kanun" ile eğitim ve öğretim birliğinin sağlanmasını öngören "Tevhid-i Tedrisat Kanunu" ve Hilafetin kaldırılması olarak özetlenebilecek "Hilafetin İlgasına ve Hanedanı Osmaninin Türkiye Cumhuriyeti Memaliki Haricine Çıkarılmasına Dair Kanun" birbirlerini tamamlayan ve Cumhuriyetin temel yapı taşlarıdır. Bu kanunlar TBMM'nin aynı oturumunda kabul edilmiştir. Bu durum Cumhuriyet'in diyanet konusuna verdiği önemi gösterir.

14 Haziran 1935 tarihinde kabul edilerek 22 Haziran 1935'de yürürlüğe giren 2800 Sayılı "Diyanet İşleri Reisliği Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanun"u ise Başkanlığın ilk teşkilat kanunu olarak nitelendirebiliriz. Bu kanunla teşkilatın yapısı, kadro oluşumu, merkez ve taşra görevlilerinin nitelikleri ve tayin usulleri gösterilmiştir. Teşkilatın görevleri ise söz konusu Kanunun 2'nci maddesi gereğince düzenlenen ve 11 Kasım 1937 tarih ve 7647 sayılı kararname ile yürürlüğe konan "Diyanet İşleri Reisliği Teşkilatı'nın Vazifelerini Gösterir Nizamname"de belirtilmiştir.

Kurumun yapısında 1950 yılına kadar herhangi bir değişiklik yapılmamış, 20 Nisan 1950 tarihinde yürürlüğe giren 5634 sayılı Kanunla Diyanet İşleri Başkanlığı günün şartlarına göre yeniden düzenlenmiştir.

1961 yılından itibaren ise DİB'na ilişkin temel düzenlemelere Anayasalarda yer verildiğini görüyoruz.

1961 Anayasası; 154'üncü maddesiyle Diyanet İşleri Başkanlığı'nı Anayasal bir kurum olarak düzenlemiştir. Genel idare içinde yer alan DİB'nın özel kanununda gösterilen görevleri yerine getirmesini öngörmüştür. 1982 Anayasası da Diyanet İşleri Başkanlığı'nı anayasal bir kurum olarak düzenlemiştir.

1961 Anayasasının öngördüğü doğrultuda 22.06.1965 tarih ve 633 sayılı "Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun" ile Başkanlık yeni bir düzenlemeye kavuşturulmuştur. Diyanet İşleri Başkanlığı Merkez Teşkilatına bugünkü organik yapısını kazandıran ve Diyanetin tarihi gelişimi içerisinde yeni bir dönemi başlatan da bu Kanun olmuştur.

30.04.1979 tarihinde yürürlüğe giren 26.04.1976 tarih ve 1982 sayılı Kanunla, 633 sayılı "Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun"da önemli ölçüde değişiklik yapılmış değişiklikler çerçevesinde DİB'nın yurtdışında da teşkilatlanması sağlanmıştır. Ancak 1982 sayılı Kanun dönemin Cumhurbaşkanı'nın açtığı dava sonucunda Anayasa Mahkemesi'nin 18.02.1979 tarih ve E. 1979/25, K.1979/46 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. İptal kararı sonucunda 633 sayılı Kanunun 1982 sayılı Kanunla değiştirilen maddeleri yürürlükten kalkmıştır. Diyanet İşleri Başkanlığı Teşkilat Kanununun yürürlükte kalan maddeleri ise, gerek Başkanlığın bugünkü teşkilat yapısına ve gerekse yürüttüğü hizmetlere arzu edilen seviyede cevap veremez durumdadır. Ayrıca, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile çeşitli kanun ve kanun hükmünde kararname, 633 sayılı Kanunun bazı maddelerini hükümsüz kılmıştır. Bu nedenlerden dolayı DİB'nın teşkilatını düzenleyen bir yasaya acilen ihtiyaç bulunmaktadır.

2. TASARIYA İLİŞKİN GENEL DEĞERLENDİRME

Biraz önce verdiğimiz genel bilgilerden de anlaşılacağı üzere Diyanet İşleri Başkanlığının 633 Sayılı Kuruluş Kanunu 1965 tarihlidir. Anılan Yasanın bazı maddeleri üzerinde yapılan değişikliklerin 1979 yılında Anayasa Mahkemesi tarafından iptalinden sonra boşluğu doldurmak üzere bugüne kadar herhangi bir yasal düzenleme yapılmamış olması nedeniyle aradan geçen 31 yıllık süre Kurum açısından son derece sıkıntılı ve zor geçmiştir. Bu zorluğun gerisinde anılan iptal kararının doğurduğu boşluğun doldurulmaması yanında 31 yıllık süre içerisindeki gelişmeler nedeniyle ortaya çıkan ihtiyaçlar, sosyal gelişmeye uygun olarak kurumun genişlemesi, büyümesi ve personel sayısının artmış olmasının gerektirdiği düzenlemelerin yapılmamış olması da vardır. Bütün bunlar kurumu çözülmesi gereken birçok sorunla karşı karşıya bırakmıştır. Bu nedenle gerek AYM Kararının yarattığı boşluğun doldurulması, gerekse belirtilen ihtiyaçların karşılanması için yasal düzenlemeye ihtiyaç olduğu bir gerçektir. Bu nedenle bir Tasarı'nın hazırlanmasını olumlu buluyoruz.

Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu laik ve çağdaş cumhuriyetin tüm değerlerini ve kurumlarını titizlikle koruyan; her din, mezhep ve inanç grubundan yurttaşımızın inanç ve ibadet özgürlüğünün güvence altına alınması için her türlü çabayı gösteren, camiler ve diğer ibadet yerlerine siyasetin girmesini önleme düşüncesi çerçevesinde Diyanet İşleri Başkanlığının inanç dünyamızda hoşgörü ortamının geliştirilmesine yönelik tüm çalışmalarına gerekli katkıyı sağlama düşüncesinde olduğumuzu öncelikle belirtmek isteriz.

İnanç ve mezhepleri dışlamadan ama onları da bir din gibi görmeden din ve inanç özgürlüğüne saygı çerçevesinde bir Cumhuriyet Kurumu olan Diyanet İşleri Başkanlığının tüm inanç ve mezheplerin taleplerine duyarlılık ve eşitlik içinde yaklaşmasını hedef alıcı tarzda yapılanmasını arzu ediyoruz. Bu yapılanmada Alevilerin de temsiline imkan verilmelidir. Bu husus şüphesiz yasal düzenleme kadar, hatta ondan daha fazla bir uygulama sorunudur.

Özellikle DİB'nin mevcut görev ve sorumluluklarının son dönemde meydana gelen gelişmeler de dikkate alınarak daha detaylı ve farklı bir vizyonla ortaya konulması; görev ve yetkiler konusunda anayasal sınırlamalar da dikkate alınarak daha iddialı bir çalışma yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

Bu çerçevede Tasarının geneline yönelik değerlendirmelerimiz aşağıdadır.

- Tasarı birçok konuda olumlu düzenlemeler içermekle birlikte hem kamuoyunun hem de Diyanet Teşkilatı çalışanlarının tümünün beklentilerini karşılamaktan uzaktır.

- Tasarının bir felsefesi yoktur. Bundan kastımız kurumsal yapıya ilişkin değişikliklerin zayıf kalmış olduğudur. Tasarı, AYM Kararının yarattığı boşluğu gidermenin dışında ağırlıklı olarak Diyanet İşleri Başkanlığında Din Hizmetleri sınıfında çalışan personelin özlük haklarını artırma amacına yönelmiştir. Din Hizmetleri sınıfının kamunun diğer alanlarında çalışan personele kıyasla geride kalmış olan özlük haklarının iyileştirilmesi şarttır. Ancak bu yapılırken Hükümet Tasarısında Diyanet İşleri Başkanlığında Din Hizmetleri sınıfı dışında başta genel idare hizmetleri sınıfında çalışanlar olmak üzere 6000 civarındaki personelin özlük haklarında herhangi bir iyileştirme ve düzenlemeye gidilmesi düşünülmemiştir. Bu durumun kurum içindeki çalışma barışını/ortamını bozacağı ve Tasarıdan elde edilmesi umulan sonuçların gerçekleştirilmesini engelleyeceği açıktır. Adalet ilkelerine de aykırı olan bu düzenleme yoğun eleştirilerimiz üzerine komisyonda düzeltilmeye çalışılmış ve din hizmetleri sınıfı dışında kalan personelin özlük haklarında belli ölçüde iyileştirmeye gidilmiştir.

- Özlük haklarını artırabilmek amacıyla birçok yeni unvan ihdas edilmiştir. İhdas edilen unvanların birçoğunun kamu personel rejiminde olmaması nedeniyle kamu yönetiminde sorunlara yol açması kaçınılmazdır. Yeni unvanlar ihdas edilirken uzmanlaşma ikinci planda kalmış, unvanlar özlük haklarını iyileştirme amacına yönelik olarak belirlenmiştir. Oysa özlük haklarını iyileştirmek için unvan ihdasına gerek bulunmamaktadır.

- Hizmet artışının gerektirmediği yeni yapılanmalar istenirken (yurtdışı kadrolar, kadro karşılığı sözleşmeli personel maaşı, genel müdürlük düzeyinde yeniden örgütlenme gibi) yeni hizmet ve fonksiyonlar talep edilmemektedir. Örneğin; tüm kamuoyu geçen sene Konya'nın Taşkent ilçesine bağlı Balcılar beldesinde yeterince denetlenmeyen diyanet teşkilatına bağlı olmayan bir Kur'an kursu binasında gaz patlaması ve yatılı eğitim alan çok sayıda çocuğun feci şekilde ölümüne tanık oldu.¹ Bu tür olayların yeniden yaşanmamasına yönelik olarak Diyanet İşleri Başkanlığının merkez ve taşra Teşkilatının üstlenmesi gereken yeni görevler² ve uygulaması gerekli yaptırımlar içermesi beklenen Tasarıda bu alanda hiçbir önlem getirilmemektedir.

¹ Söz konusu çökme sonucunda 18 kurs öğrencisi hayatını kaybetmiştir. Konya'da 2. Ağır Ceza Mahkemesinde "taksirle ölüme sebebiyet verme ve yaralama" suçundan açılan davanın 27.01.2010 günlü duruşmasında binanın çökmesi sonucu arkadaşları ölen, kendileri de yaralı kurtulan 7 kız çocuğunun tamamı savunmalarında, "İngilizce kursu verilen yurdun çökmesiyle ilgili hiçbir şey hatırlamıyoruz. Ne yurt yöneticilerinden ne de tesisatı döşeyen firmadan şikayetçi değiliz." diye konuşmuşlardır.

² Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı Kur'an kurslarının dışındaki kurs binaları ve yurt hizmet binalarının denetimi konusundaki boşluk Tasarıda doldurulmamıştır.

3. MADDELER İTİBARIYLA DEĞERLENDİRME

Madde 1: Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Teşkilat Yapısı

• Madde ile AYM'nin iptal kararı ile doğan boşluk giderilerek DİB'nin kuruluşu ve merkez teşkilatına ilişkin yapı belirlenmiştir. Buna paralel olarak taşra teşkilatı için de bir cetvel oluşturulması mümkünken bu yola gidilmemiştir.

• Kadro sayısının belirlenmesinde kurumun daha önceki yıllarda Hacettepe Üniversitesi'ne yaptırmış olduğu norm kadro çalışmasından yararlanılması uygun bir yol olarak gözükmekle birlikte bu yola gidilip gidilmediği belli değildir. Kurumun bu konuda ciddi bir çalışmasının olmadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle kurumda bir "norm kadro" çalışmasına ihtiyaç vardır.

Madde 2: Diyanet İşleri Başkanının görev süresi

• **Olumlu taraf:** 5 yıllık görev süresi getirilmesi (2 kere atanabilir.)

Madde 3: Başkan Yardımcısının durumu

• Tasarıya ekli kadro cetvellerinde 3 adet Başkan Yardımcısı kadrosu bulunmaktadır. Durum böyle olduğu halde madde metninde "en fazla üç Başkan Yardımcısı atanabilir" hükmü yer almıştır. Başkan Yardımcıları sayısı ilgili cetvellerde belirlenmiş olduğundan bu hükme gerek bulunmamaktadır.

• Bunların görev sürelerinin, başkanın görev süresiyle sınırlı tutulması gibi bir örnek sistemimizde yoktur. Başkan Yardımcıları Başkan değişiminde kurum belleğinin bir sonraki döneme aktarılması görevini üstlenebilirler. Bu nedenle başkan yardımcılarının görev sürelerinin başkanın görev süresi ile sınırlı olduğuna dair düzenlemenin yeniden gözden geçirilmesinde yarar vardır.

Madde 4: Din İşleri Yüksek Kurulu'nun oluşumu, statüsü ve üyelerinin görev süresi (İlgili Madde 9)

• **Olumlu taraf:** Üyelerin görev süresinin sınırlanması. Ancak mevcut yasa da yedi yıl olan süre Tasarıda 5 yıla indirilmiştir. Yedi yıllık sürenin muhafaza edilmesinde yarar olduğunu düşünüyoruz.

• **Eksik taraf:** Tasarı ile mevcut düzenlemede değişiklik öngörülmemektedir. Halbuki asıl burada yeni önerilerin getirilmesi gerekirdi.

Örneğin bir önceki Başkan doğal üye olabilir ve tecrübelerini Kurula aktarabilirdi. Dışarıdan belli sayıda aday ve üye seçimine de olanak sağlanmalıdır. İlahiyat alanında yüksek lisans-doktora eğitimi bulunan ve alanında ulusal ya da uluslararası üne sahip olan sosyolog, psikolog, tarihçi gibi diğer disiplinlerde temel eğitim yapmış yazar, akademisyen gibi kişilere de yer verilebilirdi.

Madde 5: Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulu: (İlgili Madde 9)

Tasarı ile mevcut düzenlemede esaslı bir değişiklik öngörülmemektedir. Ancak atanacaklarla ilgili kriterlerin getirilmesi ve görev süresinin 5 yıla sınırlanması da olumludur. Görev süreleri biten üyeler yeniden atanabilecektir.

Hatalı basılan Kur'an-ı Kerimlerin mahkeme kararıyla toplatılması:

• Olumlu ve yerinde düzenlemedir. Bunca yıldır bu konuda bir düzenleme yapılmamış olması önemli bir eksiklikti. Geç de olsa bu durumun düzeltilmesi yerindedir.

Madde 6: Diyanet İşleri Başkanlığının teşkilat yapısı:

• Söz konusu madde ile Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Hac ve Umre Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü, Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü adı altında toplam yedi adet Genel Müdürlük kurulmaktadır. Bu madde ile getirilen düzenlemelerden en önemlisi 6/a-10'uncu maddede yer almaktadır.

Madde 6/a-10 İslam Dinine mensup farklı dini yorum çevreleri, dini sosyal teşekküller ve geleneksel dini-kültürel oluşumlarla ilgili düzenlemeler

• **Olumlu taraf:** İlk defa bu alanda bir düzenlemeye gidilmesidir.

• **Eksik taraf:** Bu konudaki adımların cesaretle atılması gerekmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığında tüm inanç gruplarının temsil edilmesinde yarar bulunmaktadır. Bu, hoşgörünün toplum içinde yaşaması için gereklidir.

• **Öneri:** Ülkemizdeki tüm inanç sahipleri temsilcilerinin ve liderlerinin en az yılda bir kere biraraya gelip; dostluğu ve hoşgörüyü artırıcı, şiddeti ve toleranssızlığı azaltıcı bir KURULTAY şeklinde toplanmalarının sağlanması ve bunun Diyanet tarafından organize ve finanse edilmesi gerektiğine inanıyoruz. Ayrıca, değişik kesimlerin birbirlerinin dini inanç ve geleneklerini ilk elden doğru şekilde birbirlerine anlatmalarını sağlayacak toplantı, ziyaret gibi sosyal aktivitelerin düzenlenmesinin yararlı olacağına inanmaktayız. Aksi takdirde bu tür faaliyetler "mevcut durumdan vazife çıkarmak isteyen veya bu konulardaki boşluğu doldurmak isteyen farklı grup ve cemaatler" tarafından yerine getirilmektedir.

Madde 6/i/4'den sonra gelen fıkra: Başkanlık Müşavirleri

• **Olumsuz taraf:** Tasarı ile 15 adet Başkanlık Müşaviri kadrosunun ihdası öngörülmektedir. Bu düzenleme hizmetin gereğine uygun değildir. Kamu yönetim sistemimizde Müşavir kadroları danışmanlık hizmeti için değil, görevden alınanların atanmasında kullanılmaktadır. Bu nedenle bu hükmün Tasarıdan çıkarılması gerektiğini düşünüyoruz.

Madde 8: Üst düzey personelin nitelikleri

• **Olumlu taraf:** Düzenleme doğru ve yerindedir.

Madde 9: Atamalar

• **Olumsuz taraf:** Yeni oluşturulmak istenen genel müdür unvanları için müşterek kararname ile atama yapılacağı 2451 sayılı yasaya yapılan atıftan anlaşılmaktadır. Tasarıya ekli listelerden Kurumun teşkilat yapısında Genel Müdür Yardımcılığı kadrolarının olmayacağı görülmektedir. Diğer kurumlarda genel müdür yardımcılarının yaptığı görevi üstleneceği anlaşılan Daire Başkanlarının atamalarının ise Diyanet İşleri Başkanının teklifi üzerine ilgili Bakan veya Başbakan tarafından yapılacağı anlaşılmaktadır. Ancak konuya ilişkin bazı AYM kararları dikkate alındığında bu düzenlemenin doğru olmadığı ortaya çıkmaktadır.

AYM'nin atamalara ilişkin olarak yakın geçmişte verdiği iki karar bu konuda yapılacak değerlendirmelere ışık tutabilir.

1. Karar

Anayasa Mahkemesi 19/12/2005 tarihli ve E.:2005/143, K.:2005/99 sayılı Kararında, TÜİK'in daire başkanlarının atanma yetkisinin üçlü kararname dışına çıkarılması yani Cumhurbaşkanının yetkisi dışında bırakılmasını Anayasaya aykırı bulmuştur. Karar'da "Yasa'nın 56'ncı maddesinin dava konusu birinci fıkrasında, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığındaki Birinci Hukuk Müşaviri hariç olmak üzere tüm atamaların Başkan tarafından yapılacağı belirtildiğinden, Kurum'da, Birinci Hukuk Müşaviri dışında Başkan Yardımcıları, Daire Başkanları, İstatistik Müşaviri, Hukuk Müşaviri, Bölge Müdürleri ile diğer görevliler Başkan tarafından atanacaktır.

Anayasa'nın 8'inci maddesinde "Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından, Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir." denilmekte, 104'üncü maddesinde de "kararnameleri imzalamak" Cumhurbaşkanının yürütme alanındaki görev ve yetkileri arasında sayılmaktadır. Anayasa'nın 104'üncü maddesinde sözü edilen "kararnameler", Kanun Hükmünde Kararnameler ile Bakanlar Kurulunun çeşitli kararnamelerinin yanında üst düzey yöneticilerin atanması ile ilgili müşterek kararnameleri de kapsamaktadır. Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulunca yerine getirileceğinden, söz konusu kararnamelerin hukuksal geçerliği için her iki tarafın da katılımı gerekmektedir.

Buna göre, kamu politikasının tayinine katılan, etkin bir otoriteye sahip olan, kuruluşların amacının gerçekleşmesinde önemli yetki ve sorumluluklarla donatılan, planlama, örgütlenme, personel ve kadrolarını yöneten, denetim ve temsil gibi işlevleri yerine getiren kamu görevlilerinin, üst düzey yönetici konumunda olmaları nedeniyle bunların atamalarının da müşterek kararname ile yapılması Anayasal zorunluluktur.

Yasa'nın 56'ncı maddesinin birinci fıkrasında, Başkanlıkta, birinci hukuk müşaviri dışında tüm atamaların Başkan tarafından yapılacağı öngörüldüğünden kurum içinde çok önemli görev ve yetkilerle donatılmış üst düzey personelin atanmalarında sadece Başkan'ın iradesi geçerli olacaktır. Örneğin Yasa'nın 20'nci maddesi ile oluşturulan ve "Programın hazırlanmasına, uygulanmasına, resmi istatistiklerin gelişimine ve işlevlerine ilişkin tavsiyelerde bulunmak, resmi istatistik ihtiyaçlarını tespit etmek, değerlendirmek ve ileriye yönelik görüş ve önerileri kapsayan çalışmalar yapmak" gibi Kurum'un fonksiyonunu yerine getirmesinde ve hedeflerinin saptanmasında belirleyici bir yere sahip olan İstatistik Konseyi'nin doğal üyeleri Kurum başkanının yanısıra başkan yardımcılarıdır. Böyle önemli görevleri yerine getirenlerle Başkan'ın atama yetkisi içinde bulunan diğer etkin konumdaki yöneticilerin, istatistik alanındaki politikaların belirlenmesinde ve kuruluşun amacını gerçekleştirmede önemli yetki ve sorumluluklara sahip olmaları nedeniyle üst düzey yönetici kapsamında buldukları ve atanmalarının da müşterek kararname ile yapılması gerektiği açıktır.

Açıklanan nedenlerle 56'ncı maddenin birinci fıkrası, Anayasa'nın 8'inci ve 104'üncü maddelerine aykırıdır. İptali gerekir." denilerek, üst düzey görevlere atama koşullarının Anayasal sınırları çizilmiştir. Söz konusu iptal kararından sonra ilgili madde anayasa mahkemesinin iptal kararı dikkate alınarak yeniden düzenlenmiş "Başkanlıkta, Başkan Yardımcıları, Birinci Hukuk Müşaviri, Daire Başkanları ve Bölge Müdürleri, Başkanın önerisi üzerine müşterek kararname ile bunların dışında kalan diğer personelin atamaları ise Başkan tarafından yapılır." Şeklinde bir düzenleme yapılmıştır.

2. Karar

Gelir İdaresi Başkanlığının kurulması ve görevleri ile ilgili 5345 sayılı Kanunun atamaları düzenleyen 28'inci maddesi ile ilgili olarak verilen 2.7.2009 tarih ve E:2005/66 ve K:2009/102 sayılı kararı da benzeri iptal gerekçesini taşımaktadır. Anılan Kararda Gelir İdaresi Başkanlığında, başkan yardımcıları ve daire başkanlarının atamalarının müşterek kararname ile yapılması gerektiği gerekçesiyle ilgili yasal düzenleme iptal edilmiştir.

Bu duruma göre DİB'ndaki daire başkanı atamalarının müşterek kararname ile yapılması yönünde bir düzenlemenin yapılması gerekmektedir.

Madde 9: Başkanlık vaizliğine yapılacak atamalar

• **Olumsuz taraf:** Merkez Valisi sisteminin benzeri getirilmek istenmektedir. Merkez Valisi sistemi de esasen doğru değildir. Doğru olmadığı için bugüne kadar diğer kurumlarda benzeri bir yapılanmaya gidilmemiştir. Böyle durumlar için "Müşavirlik/danışmanlık" kadroları kullanılmıştır. Sadece mali ve özlük haklarını korumaya yönelik bir sistem oluşturulması son derece yanlıştır ve diğerler kurumlara da kötü örnek olacaktır. Böylece idari davalardan kurtulunmak istenmektedir. Tasarı 15 Müşavir kadrosu yanında, mevcuda ilave olarak 15 Başkanlık Vaizi³ kadrosu ile ikinci bir "kızak kadro" yaratmaktadır.

• Ayrıca 40 adet Daire Başkanlığı kadrosu alınmasına rağmen mevcut daire başkanlarının Genel Müdürlüğe dönüştürülen birimlere otomatik olarak atanmasını öngören bir düzenleme de Tasarı metninde bulunmamaktadır. Bu maddedeki düzenlemelerin bazı daire başkanı kadrolarına yapılacak atamaları kolaylaştırmak ve kadro boşaltmak amacını taşıdığı anlaşılmaktadır. Düzenleme personel rejimi açısından Tasarıdaki en gayri adil ve sakıncalı düzenleme önerisidir.

Madde 10: İl müftülerinin ve üst düzey yöneticilerin müfettişliğe atanması

Maddede müfettiş kadro sayısının yüzde onunu aşmamak üzere başkanlıkta belirli sürelerle genel müdürlük, daire başkanlığı veya il müftülüğü yapmış olanların müfettişliğe atanabileceği yönünde bir hüküm yer almaktadır. Bu hüküm komisyonda "imtihanla atama" şeklinde değiştirilmişse de bunu da doğru bulmuyoruz. Zira Başkanlığın müfettişleri kariyer mesleğin mensupları olarak tanımlanmıştır. Tasarı bu düzenlemesiyle kariyer müfettişlik tanımını zedelemektedir.

Benzerleri muhtelif bakanlıklarda (örneğin Çevre ve Orman Bakanlığı gibi) vardır ancak bu ikili yapı pek verimli yürümektedir. Yarışma sınavı ile giren ve yeterlilik sınavını vererek müfettiş olanlar ile mühendislikten gelenler arasında hep ikili bir yapı sürmektedir. Aslında Çevre ve Orman Bakanlığı gibi mühendislik gerektiren işlerde bu tür düzenleme bir nebze hoş görülebilir, ancak Diyanet için bu düzenlemenin elzem olmadığı düşünülmektedir. Çünkü mühendislik gerektiren bir iş söz konusu değildir. Kanaatimizce bu düzenleme görevden alınanlar için kullanılacaktır.⁴ Bu nedenle Tasarıdan çıkarılmasında yarar vardır.

Madde 10: Diyanet İşleri Uzmanlığı

• **Olumlu taraf:** Öneri yerinde olmakla birlikte özlük hakları açısından emsalleriyle bir farklılık yaratılmamalı, bu çerçevede diğer kurumların uzmanlarından veya emsallerinden daha düşük bir özlük hakkı düzenlemesi olmamalıdır. Ancak kadro sayılarının fazla olduğunu düşünüyoruz. Kurumda ayrıca Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanlığının da mevcut olduğu düşünüldüğünde Diyanet İşleri Uzmanı kadro sayılarının fazla olduğu ortaya çıkmaktadır.

³ Mevcut durumda 15 adet boş Başkanlık Vaizi kadrosu bulunmaktadır. Buna ilave olarak 15 adet Başkanlık Vaizi kadrosu alınmaktadır.

⁴ Örnek: Görevden alınan emniyet müdürlerinin polis müfettişliğine atanması

Madde 11 : Vaizler, Kur'an Kursu Öğreticileri, İmam-hatipler ve müezzin-kayımlarda kariyer basamakları

- Tasarının 11'inci maddesi yeni bir "kariyer sistemi" (!) getirmektedir.

• Tasarının 10'uncu Maddesiyle Diyanet İşleri Uzmanı ve Müfettiş kadroları ile bir kariyer sistemi getirildikten sonra 11'inci maddede uzman vaiz, başvaiz, uzman imam-hatip, baş imam-hatip, başmüezzin, Kur'an kursu uzman öğreticisi ve Kur'an kursu başöğreticisi adları altında farklı kariyer unvanları ihdas edilmektedir. Bu kadar parçalı bir kariyer sisteminin kaosa yol açacağı düşünülmektedir. Ayrıca çok fazla uzmanlaşma, yürütülmekte olan kamu hizmetine yabancılaşmayı da beraberinde getirebilecektir. Bu durum bilgi körleşmesine ve uzun erimde verim düşüklüğüne yol açabilecektir. Unvan çeşitliliğine yol açmadan, daha geniş kapsamlı uzmanlık alanının oluşturulması, sahiplenme duygusunu ve motivasyonu artıracaktır.

• Model (XXX→UZMAN XXX→BAŞ XXX) şeklin de işletilmektedir. Maddedeki düzenlemelere göre;

• İmam-hatiplik mesleği; adaylık döneminden sonra imam-hatip, uzman imam-hatip ve başimam-hatip; müezzin-kayımlık mesleği ise müezzin-kayım ve başmüezzin kariyer basamaklarına ayrılır. Kariyer basamaklarında yükselmeye kıdem, eğitim, hizmet, bilimsel, sosyal ve kültürel faaliyetler, sicil puanları ve Başkanlıkça yapılacak sınav sonuçları esas alınır.

• Vaizlik mesleği, adaylık döneminden sonra vaiz, uzman vaiz ve başvaiz kariyer basamaklarına ayrılır. Vaizlik mesleğinde yükselmeye kıdem, eğitim, hizmet, bilimsel, sosyal ve kültürel faaliyetler, sicil puanları ve Başkanlıkça yapılacak sınav sonuçları esas alınır.

• Kur'an kursu öğreticiliği; adaylık döneminden sonra Kur'an kursu öğreticisi, Kur'an kursu uzman öğreticisi ve Kur'an kursu başöğreticisi kariyer basamaklarına ayrılır. Kariyer basamaklarında yükselmeye kıdem, eğitim, hizmet, bilimsel, sosyal ve kültürel faaliyetler, sicil puanları ve Başkanlıkça yapılacak sınav sonuçları esas alınır.

• **Olumsuz taraf:** "Baş " unvanlı kadrolar yaratılması fikri kamu personel rejiminde 15-20 yıl öncesinde sona ermiş bir uygulamadır. Ancak 2004'te çıkarılan bir kanunla Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Başöğretmenlik uygulamasına geçilmiştir.

• Kariyer sisteminin giriş ve yeterlilik sınavları üzerine kurulması gerekir. Tasarı ile kariyer olmayan ancak ismi "uzman" olan yeni unvanlar oluşturulmakta ve mevcut sistem daha da karmaşık hale getirilmektedir.

• Ancak bu durum sistemi çok kolaylıkla dejenere edecektir. Uzman isminin yanlış kullanımı engellenmelidir.

• Gerekselerde yazılmamış olmakla birlikte muhtemelen bu kadar çok sayıdaki yeni kadrolar, hem mevcut personelin ücret artışı için hem de halihazırda ücretli olarak çalışanların ileride bir şekilde bu kadrolara atanması için kullanılacaktır. Oysa özlük haklarındaki iyileşmeyi yeni unvanlar ihdas etmeden de yapmak mümkündür. Bu yola gidilmesi daha doğru olurdu.

• Bu düzenlemede ısrarcı olunacaksa görevde yükselmelerin Bakanlar Kurulunca kabul edilecek ve Resmi Gazetede yayımlanacak Yönetmeliklerle düzenlenmesi ve bu konuda Devlet Personel Başkanlığı ve Maliye Bakanlığının görüşlerinin alınması yönünde bir düzenlemenin Tasarıya dahil edilmesinde yarar vardır.

Madde 12: Hac ve Umre Hizmetleri

• Tasarının 12'nci maddesinde; "Hac ve umre ibadetlerinin usulüne uygun, sağlık ve güvenlik içinde, hizmet talep edenlerin hakları korunacak şekilde ifası amacıyla, Başkanlık ve/veya Başkanlığın denetim ve gözetimi altında ilgili mevzuatı gereği uluslar arası her türlü seyahat hizmetleri verme yetkisini haiz seyahat acenteleri tarafından hac ve umre seferleri düzenlenir." şeklinde bir hüküm yer almaktadır. Burada sözü edilen hac ve umre ibadetlerinin daha iyi bir şekilde ifa edilebilmesi açısından "A" grubu seyahat acentalarına yönelik bir sınırlandırmanın dikkate alınması gerektiği düşünülmektedir.

• Ayrıca Diyanet İşleri Başkanlığı'na veya Vakfa ait Seyahat Acentalarının, yaptıkları organizasyonlarda 1618 sayılı Yasanın aradığı şartlara uymadığında, diğer acentalar ile aralarında ciddi bir haksız rekabet ortaya çıkabileceği düşünüülerek, bu haksız rekabeti önlemek ve acentaların tamamına aynı şartlarda hizmet verme imkanını sağlamak amacıyla Diyanet İşleri Başkanlığı ve Diyanet Vakfı'na ait Seyahat Acentaları'ndan (halen işletme belgesine sahip oldukları hususu da dikkate alınarak) işletme belgesi aranması yönündeki bir düzenlemenin Tasarı metnine dahil edilmesinde yarar vardır.

• Hac ve Umre organizasyonlarında yaşanabilecek sıkıntıları aşabilmek ve vatandaşın hakkını korumak için bünyesinde oluşturduğu bir sistem ile acentalar tarafından teminat mektubu verilmesi uygulaması sistemde uzun süredir mevcuttur. Hac organizasyonlarında Hacı başına alınan ücretin tamamı, Umre organizasyonlarında ise yarısı kadar teminat mektubunun acentalar tarafından Teklifteki gibi DİB'na değil de "Türkiye Seyahat Acentaları Birliği"ne verilmesi şeklindeki bir düzenlemeye gidilmesinin daha doğru olacağını düşünüyoruz.

• Ayrıca Hac ve Umre organizasyonlarında sunulan hizmetlerin değişkenlik arz etmesi, gerek Türkiye ve gerekse Suudi Arabistan tarafından alınması düşünülen hizmet bedellerinin günün şartlarına göre değişmesi kuvvetle muhtemel olduğundan, bu hizmetlerin tek tek sayılarak kanun metni içerisine konmasının taşıdığı sakıncalar değerlendirilerek, bunların halen de Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulan "Bakanlıklararası Hac ve Umre Kurulu"nun görevleri arasında olduğu dikkate alınarak yine bu Kurulun kararı ile belirlenmesi yönünde bir düzenlemenin Tasarıya dahil edilmesinde yarar vardır.

Madde 16: Yurt Dışı Teşkilatı

• Başkanlığın halihazırda yurt dışı teşkilatı vardır. 2008 yılı Faaliyet Raporunda da belirtildiği üzere; Yurtdışı için 49 kadro olup, bunlardan 21'i müşavir ve müşavir yardımcısı, 28'i ise ataşe, ataşe yardımcısı ve benzeri görevler için kullanılıyor.

• Tasarı ile 7 ilave kadro istenmektedir.

• Hükümet Tasarısında olmadığı halde komisyonda kabul edilen bir önerge ile yurtdışı görevler sadece din hizmetleri sınıfından olan personele münhasır kılınmıştır. Bu sınıftan olmayıp da örneğin genel idare hizmetleri sınıfından olup üst düzey görev yapmış bir personel yurtdışı görevlere gidemeyecektir. Bu düzenleme eşitlik ilkesine aykırıdır.

• Tasarı Md. 16 (dördüncü fıkra) ile getirilen yeni düzenleme için mutlaka bir sayısal sınır konmalıdır. Ya da bu sayının belirlenmesi Bakanlar Kurulu Kararına bırakılmalıdır. (İlk ve orta öğrenimlerini ilgili ülkede tamamlayıp Türkiye'de lisans düzeyinde yüksek din öğrenimini veya Avrupa ülkelerinde buna denk bir İslam ilahiyatı bölümünü başarıyla bitirenlerden ilgili ülke vatandaşlığına sahip olanlarla süresiz oturma izni bulunanların sözleşmeli statüde istihdamı)

- Bunlar için sayısal bir üst sınır yanında ülke, bölge gibi muhtelif şartlar da belirlenmelidir. Aksi takdirde atamalar kayırmacılığa uygun bir anlayışla yapılabilecektir. Bu madde uygulamasında Maliye Bakanlığının yanında, (ülke seçiminde) Dışişleri Bakanlığının görüşlerinin de alınması yönünde bir düzenleme yapılmalıdır.

Madde 17: Aday Tespit Kurulunun oluşumu (Din İşleri Yüksek Kurulu Üyeliği için Aday Tespiti)

- **Olumlu taraf:** Kurula il müftülerinin alınması, değerlendirmeye katılacak kişilerin sayısının artırılması olumludur.

Madde 18 (birinci ve ikinci fıkralar): Kadro karşılığı sözleşmeli olarak istihdam edilecek unvan sayısının artırılması:

- Tasarının 18'inci maddesiyle DİB'de kadro karşılığı sözleşmeli olarak istihdam edileceklerle ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Halihazırda, kadro karşılığı sözleşmeli personel uygulaması kurumların yöneticileri, kariyer meslek mensupları ve bilişim personeliyle sınırlıyken, taslakla, "şube müdürü" unvanı kadro karşılığı kapsamından çıkarılmakta, yerine "genel müdür, strateji geliştirme başkanı, destek hizmetleri daire başkanı, başkanlık müşaviri, basın ve halkla ilişkiler müşaviri, özel kalem müdürü, daire tabibi, dış tabibi, mimar, mühendis" ibareleri yeni unvan olarak eklenmektedir.

- Yönetici unvanların yanında, "basın ve halkla ilişkiler müşaviri, özel kalem müdürü, daire tabibi, dış tabibi, mimar, mühendis, astronom" unvanlarının kadro karşılığı sözleşmeli uygulaması kapsamına alınması diğer kurumlara emsal oluşturarak kamu personel rejiminde eşitsizliğe neden olacaktır. Aynı kurumda görev yapan, hemen hemen aynı şartlarla göreve başlayan fakat özlük hakları arasında çok büyük uçurumlar olacak çeşitli unvanlarına sahip personelin bir arada çalışması güçleşecek, özlük haklarındaki farklılık "iş barışını" etkileyecektir.

- Tasarıda getirilen mali düzenlemelerle Din Hizmetleri Sınıfında çalışan personelin maaşlarında yaklaşık % 40-50 arasında (bazı unvanlarda % 80'e varan) artışlar yapılmasına karşın Din Hizmetleri sınıfı dışında kalan personelin özellikle Genel İdare Hizmetleri, Teknik Hizmetler, Yardımcı Hizmetler, Eğitim Öğretim Hizmetlerinde görevli 6000 civarında personelin mali haklarında aynı ölçüde bir iyileştirmeye gidilmemiştir. Bu konuda Hükümet Tasarısında hiçbir iyileştirme öngörülmemiş yoğun eleştirilerimiz üzerine komisyonda Tasarı düzeltilmeye çalışılmış ve kurumun bu gruptaki personelinin özlük haklarında belli ölçülerde bir artış yapılmıştır. Adalet ilkesini gözardı eden bu tür düzenlemeler Diyanet İşleri Teşkilatında çalışma barışını bozacak niteliktedir.

Madde 21: Geçiş hükümleri

- Tasarının kanunlaşp yürürlüğe girmesiyle DİB'deki kadrolarda bazı kadrolarda görevde bulunanların görevlerine devam edip etmeyecekleri veya ne zamana kadar devam edecekleri, ya da otomatik olarak yeni kadroya atanmış sayılmaları hususunda değişik yöntemler izlenmiştir. Bu sakıncalı bir durumdur, çünkü adil değildir. Anayasaya aykırılık problemi doğurabilir. Bankacılık Kanununda değişiklik yapan 12.05.2001 gün ve 4672 sayılı Kanunun geçici 3'üncü maddesi (Bu madde 6 yıllığına atanmış bulunan BDDK üyelerinin görev süreleri dolmadan görevlerine son verilmesine yönelik düzenlemeler taşımakta idi.) ile ilgili olarak Anayasa Mahkemesinin 6.4.2006 tarih ve E:2003/112 K:2006/49 sayılı iptal kararı içeriği dikkate alınmalıdır.

- Başkan ve Başkan yardımcıları → yenileri atanıncaya kadar göreve devam edeceklerdir. (Demek ki mevcutta bulunan kadrodakilerle yola devam edilmemesi niyeti vardır, bu yasal değişiklik

işin bahanesi olarak kullanılacaktır. Yürütmenin yapması gereken ancak yürütmenin yapmak istemediği veya yapamadığı bir işi Yasamaya yüklemesinin klasik bir örneğinin daha yaşanması söz konusudur.)

- Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulu Başkanı ve Üyeleri → Bunlara ilk defa 5 yıllık görev süresi getirilmektedir. Mevcut üyelerin hepsi değişen yeni kadrolara atanmış sayılmakta ve 5 yıllık süre kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren başlamaktadır.

- Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı ve üyelerinin görev süreleri önceden 7 yıl olarak belirlenmiş idi. Tasarı ile bu süre 5 yıla indirilmektedir. Görevleri "atanmış oldukları tarihten itibaren beşinci maddede belirtilen sürenin bitiminde sona erer (ki bu süre 5 yıldır)" hükmü getirilmektedir. Bunların görev sürelerinde 2 yıllık bir azalmanın olduğu düşünülürse bu durumun hak kaybı olarak da yorumlanması mümkündür.⁵ DİB yetkilileri ise fiilen bu durumda bir personelin bulunmadığını ifade etmişlerdir.

- Kanunun yürürlüğe girmesi ile bazı görevleri yürüten daire başkanlarının koşulları taşımaları halinde bile Genel Müdürlüğe dönüştürülen birimlere otomatik olarak atanmasını öngören bir düzenleme de Tasarı metninde bulunmamaktadır. Bu önemli bir eksikliklerdir.

- Maddenin 5'inci fıkrası ile Murakıplık kadrosunda bulunanlara üç yıl içerisinde iki defa yapılacak olan vaizlik sınavına girme, sınavda başarılı olanlara vaizlik kadrosuna atanma hakkı verilmekte, boşalan murakıp kadroları herhangi bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılmaktadır. Maddenin gerekçesinde murakıplık kadrosunun kaldırılmasının gerekçesine yer verilmemiştir. Murakıp kadrolarının neden kaldırıldığı, mevcut murakıpların görev tanımları ile ne ölçüde bağdaştığı tartışmalı bulunan vaizlik kadrolarına sınavla atanmalarının nedeni de anlaşılabilir değildir. Taşra teşkilatında murakıplık görevinin ortadan kaldırılmasının ne tür olumlu veya olumsuz (denetim görevinin aksamaması vb.) sonuçlara yer açacağı konusunda herhangi bir belirlemeye de yer verilmemiştir. Sınavı kazanamayan murakıpların görevlerine emekli oluncaya kadar devam edecekleri anlaşılmaktadır. Bu nedenle söz konusu düzenlemenin tekrar gözden geçirilmesi, yapılacak değerlendirme sonucunda gerekiyorsa murakıp kadrolarının muhafazası veya şartları taşıyanların herhangi bir işleme tabi tutulmaksızın vaiz kadrolarına atanmalarının sağlanması gerekir.⁶

Madde 21/ç⁷ : Yaş Sınırının Yükseltilmesi

- Yaş sınırının 67'ye çıkarılmasının DİB'na mahsus bir gerekçesi olmamasına rağmen komisyonda genel olarak kabul görmüştür. Genel kural 65 olup çok sınırlı istisnası vardır. Anılan (ç) fıkrası ile Diyanet İşleri Başkanı yanında Din İşleri Yüksek Kurulu üyelerinin yaş sınırı da 65'ten 67'ye çıkarılmaktadır.

Bu durumda 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununda gerekli değişiklikler yapılarak kamuda yaş sınırının genel olarak 67'ye çıkarılmasında yarar vardır.

⁵ Mevcut üyeler yaklaşık iki yıl önce atanmış iseler bunlar için herhangi bir hak kaybı olmayacaktır.

⁶ Zira aynı maddede yer alan bir hükümle eğitim merkezlerinde öğretmen unvanlı kadrolarda görevli bulunanlar başka herhangi bir işleme gerek kalmaksızın aynı derecede ki eğitim görevlisi kadrosuna atanmış sayılmaktadırlar.

⁷ Tasarının 21'inci maddesinin "ç" fıkrası 5434 sayılı yasanın 40'inci maddesine "g" bendi eklenerek bu değişiklik gerçekleştirilmektedir. Aynı düzenleme ile Din İşleri Yüksek Kurulu üyeleri için de yaş sınırı 67'ye çıkarılmaktadır.

MAAŞLAR HAKKINDA DEĞERLENDİRME

• Taslakta kurumun en seçkin iki kariyerinden biri olarak belirlenen ve Genel İdare Hizmetleri sınıfında bulunan "Diyanet İşleri Uzmanının ek göstergesi 2200 olarak belirlenmekte, buna karşılık din hizmetleri sınıfındaki dört yıllık yükseköğrenim mezunu tüm unvanlar en az 3000 ek göstereye sahip kılınmaktadır. Bu dengesizlik giderilmelidir.

• Din Hizmetleri sınıfında görev yapan merkezdeki personelin aylık maaşlarında ortalama olarak %17 ile %45 arasında artış olmaktadır.⁸ Ancak bu iyileştirme merkezde görev yapan herkesi kapsamamaktadır. Bu son derece adaletsiz bir durum olup kabulü mümkün değildir. Ayrıca Din Hizmetleri sınıfında görev yapan merkezdeki personelin aylık maaşlarında taşrada aynı sınıfta görev yapan personele görece daha fazla artış olmaktadır.

• Din hizmetleri sınıfında görev yapan taşradaki personelin aylık maaşlarında ise %7 ile %21 oranında artış yapılırken, taşrada görevli il müftüsü ve ilçe müftüsünün ve yardımcılarının maaşlarındaki artış oranı ise sadece %5 ile % 11 arasında kalmaktadır. (İstanbul Ankara ve İzmir il müftülerinde bu oran yüzde 18'dir.) Taşradaki yönetici kademenin maaşlarındaki bu artış oranının merkezdekilere kıyasla düşük olmasını doğru bulmuyoruz.

• Genel idare hizmetleri, teknik hizmetler sınıfı, bazı sağlık hizmetleri personeli, ve yardımcı hizmetler sınıfındaki merkez ve taşradaki personelin maaşlarında herhangi bir artış olmamaktadır. Bu durum da son derece adaletsiz bir tabloyu yansıtmakta olup kabulü mümkün değildir.

• Başbakanlığa bağlı diğer kurumlara mevzuat düzenlemesi ile çalışanlara değişik isimlerle fazla çalışma ücreti adı altında imkanlar sağlanırken DİB teşkilatında çalışanlar için bu konuda herhangi bir düzenleme getirilmemesi düşündürücüdür.

• Birçok konuda komisyonumuzun da katkısıyla olumlu düzenlemeler içerir hale getirilen Tasarı, bir bütün olarak bakıldığında DİB'nın, kamuoyunun beklentilerini karşılamak üzere örgütlenmesini ve ihtiyaçlara göre yeni görevler belirlenmesini sağlamaya dönük olmaktan çok, (çok fazla hiyerarşik kadro ihdas etmek, din hizmetlerindeki hemen hemen bütün unvanlar için kariyer düzenlemesi yapmak, ek göstergeleri ve tazminatları yükseltmek vb. yöntemiyle) sadece Diyanet İşleri Başkanlığında Din Hizmetleri sınıfında çalışan personelin özlük haklarını iyileştirmeye yönelik olarak hazırlanmış bir Tasarı görüntüsü vermektedir. Özlük hakları iyileştirilmeli ancak bu yapılırken eşitsizliğe yol açılmamalı ve örgütlenme konusundaki kamuoyu beklentileri karşılanmalıdır. Ayrıca söz konusu personelin mali haklarındaki düzenlemeler ve iyileştirmeler yeni kadro unvanları ihdas edilmeden de yapılabilecekken bu yola gidilmemiştir.

• Tasarıda getirilen mali düzenlemelerle Din Hizmetleri Sınıfında çalışan personelin maaşlarında anlamlı artışlar yapılmasına karşın Din Hizmetleri Sınıfı dışında çalışan personelin mali haklarında aynı ölçüde bir iyileştirmeye gidilmemektedir.

• Diyanet İşleri Başkanlığında çalışan personelin maaş ve diğer özlük haklarındaki yetersizlik hepimizin malumudur. Ancak DİB'de çalışan tüm personel dikkate alınarak, herhangi bir sınıf ayırımı yapılmaksızın, merkez ve taşra dikey hiyerarşisi ve diğer kamu kurumlarının eşdeğer düzeyde sayılabilecek kadrolarında görevde bulunan personelinin de konumları dikkate alınarak, yeni kadro unvanları ihdas etmeden, eşit işe eşit ücret ve emeğe saygı ilkesine bağlı kalarak, iç çalışma barışını da bozmadan mali haklarda iyileştirme yapılmasını gerekli görüyoruz. Tasarının iç ve dış gelişmeler dikkate alınarak, Diyanet İşleri Başkanlığının gelecekte üstleneceği rol de göz önünde bulundurularak daha iddialı hükümler içeren bir şekilde yasalaşması gerekliliğine inanıyoruz.

⁸ Bazı görevlerde bu artış oranı % 70 ile 80'i bulmaktadır.

SON SÖZ: Yukarıda belirtilen eksikliklerine karşın 31 yıllık bir aradan sonra Diyanet İşleri Başkanlığı Teşkilatı Kanununun Anayasa Mahkemesinin iptal kararı nedeniyle yürürlükten kalkmış olan maddelerinin tamamlanarak kurumun ana hizmet birimlerinin yasal statüye kavuşturulmuş ve daha üst seviyede bir örgütlenmeye gidilmiş olmasını olumlu buluyoruz. Ancak bu durum, eksikliklerin önemini ortadan kaldırmamaktadır. Söz konusu eksikliklerin bir bölümü ülkemizin, toplumumuzun önemli sorunu olarak gündemdeki yerini muhafaza etmektedir. Hükümetin "açılım" adı altında yürüttüğü ancak kapsamı hiçbir zaman bilinemeyen çalışmaların bu Tasarıya hiçbir yansımaları olmamıştır. Bu çerçevede Diyanet İşleri Başkanlığının toplumdaki tüm inanç gruplarına hizmet verecek bir şekilde örgütlenmesi gerektiğini tekrar ifade ediyoruz.

Ayrıca kurum personelinin özlük haklarında artışa gidilirken Din Hizmetleri Sınıfı'nda görev yapan personel ile diğer sınıflardaki personel arasında ayırım yapılması gibi bir anlayıştan kesinlikle vazgeçilmeli, Din Hizmetleri Sınıfındaki personelin özlük haklarındaki artış oranında, diğer personelin de özlük haklarında iyileştirmeye gidilmelidir.

M. Akif Hamzaçebi

Trabzon

Faik Öztrak

Tekirdağ

Bülent Baratalı

İzmir

F. Mevlüt Aslanoğlu

Malatya

Gürol Ergin

Muğla